

Het leerproces volgens Juch

Een leerproces - en persoonlijke ontwikkeling in het algemeen - voltrekt zich volgens Bert Juch fasegewijs. Juch heeft de activiteiten in kaart gebracht die in elke fase een rol spelen (zie figuur 1). Samen met de deelnemers aan zijn seminars heeft hij deze activiteiten steeds van betekenisvolle begrippen voorzien. De begrippen vormen tevens de basis van zijn leerstijl-assessment.

Doen

'Doen' is handelen. De meest voor de hand liggende handelingen zijn fysieke activiteiten en de daarbij behorende motorische vaardigheden (lopen, spreken, etc.).

Waarnemen

'Waarnemen' is het observeren van de objectieve wereld. Gegevens uit de buitenwereld worden in eerste instantie louter vastgelegd, zonder verdere verwerking of interpretatie in het cognitieve systeem.

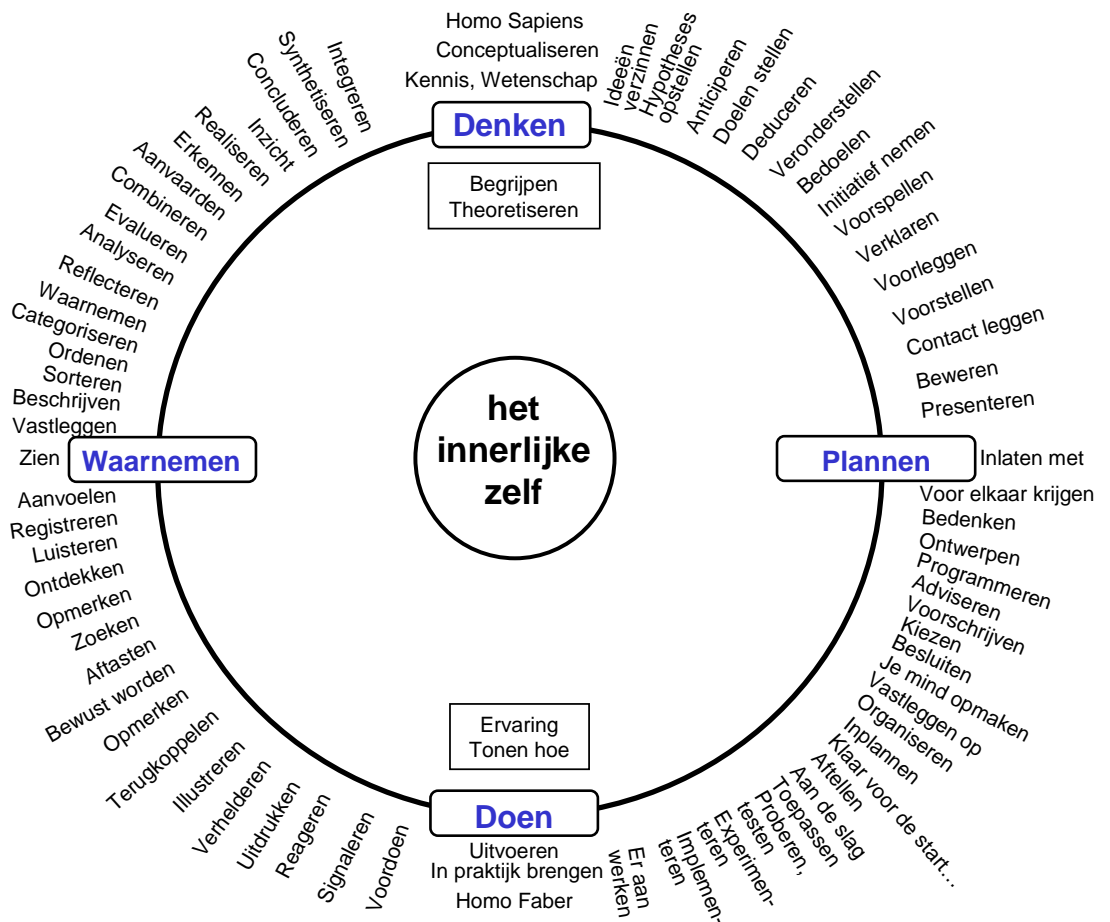
Denken

'Denken' is het organiseren van de waargenomen gegevens teneinde die te begrijpen. Denken omvat drie te onderscheiden elementen: denkactiviteiten zelf, denkvaardigheden en de denkconstructies die hieruit resulteren.

Plannen

'Plannen' is het richten van gestructureerde gedachten op actie. Plannen is daarmee het 'vooruitkijkende' deel van het leerproces.

Het leerproces verloopt spiraalsgewijs en doorloopt daarbij meermalen deze verschillende fases. Dat is geen vanzelfsprekend en soepel verlopend proces. Elk individu ('het Zelf'), met zijn eigen talenten, voorkeuren en opvattingen, stuit tussentijds op belemmeringen in het eigen leerproces.

5

Figuur 1 De vier fasen in het leerproces en daarbij behorende activiteiten (A.H. Juch)

Barrières en strategieën

De belemmeringen die zich in het leerproces voordoen definieert Juch als barrières op de overgangen naar de volgende fase (zie figuur 2). Juch heeft deze barrières minutieus gedefinieerd en beschrijft welke strategieën ‘het Zelf’ kan hanteren om ze overwinnen.

Venster

Het ‘Venster’ vormt de barrière tussen de fasen ‘Doen’ en ‘Waarnemen’. Deze barrière bepaalt wat de persoon wel of niet kan of wil waarnemen. Het begrip ‘venster’ verwijst dan ook naar de mentale openheid van de persoon. Stuitend op deze barrière kan de lerende mens de volgende strategieën aanwenden:

- aandacht geven, dat wil zeggen: bewust waarnemen en registreren;
- juist geen aandacht hebben door informatie bewust uit te sluiten en oogkleppen op te zetten;
- de aandacht richten op een nieuw plan of doel en in alle hectiek niet opmerken dat er sprake is van een barrière.

Deze barrière heeft dus een selectieve functie voor informatieopname, waarbij het kan gaan om een selectie van prioriteiten (niet te veel hooi op je vork nemen), negatieve selectie (dit wil ik niet weten) of onbewuste selectie.

Huid

Deze barrière tussen 'Waarnemen' en 'Denken' bepaalt of de betekenis van een gebeurtenis wel of niet doordringt. De 'huid' verwijst naar het filter dat in de innerlijke wereld van een individu als een beschermende schil (dikke huid) over diens persoonlijke overtuigingen ligt. Om deze barrière te slechten zijn er de volgende mogelijkheden:

- de informatie accepteren, evalueren, toevoegen aan reeds bestaande kennis en integreren tot begrip;
- de denkfase overslaan en verdergaan met een nieuw plan of volgende actie;
- de informatie afwijzen als irrelevant.

De 'huid' is het meest kritische filter in het leerproces. Er is niemand anders dan wijzelf verantwoordelijk voor de verwerking van de informatie. De aard van het filter verandert overigens met onze groei en persoonlijke ontwikkeling.

Poort

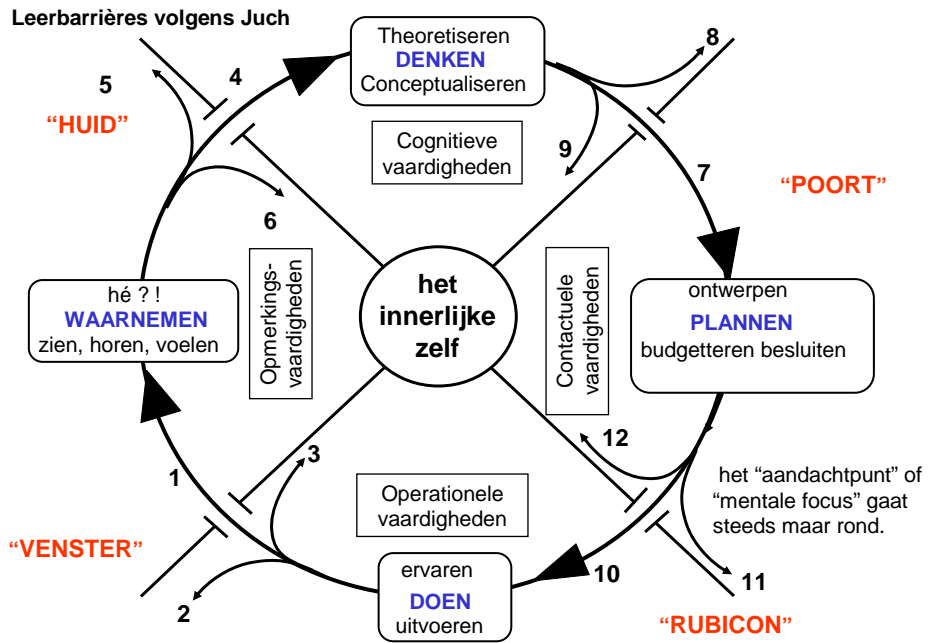
Deze barrière tussen 'Denken' en 'Plannen' bepaalt of iemand zijn ideeën en intenties naar buiten brengt, proclameert. Ook deze barrière laat drie keuzes toe:

- initiatief nemen, contact maken, voorstellen doen, plan uitwerken;
- de gedachten en meningen niet in het openbaar laten blijken, maar gewoon niets doen en doorgaan met andere dingen;
- het plan heroverwegen, niet praktisch toepassen en dus in het denken erover blijven steken.

Rubicon

Verwijzend naar de rivier die Julius Caesar overtrok, is deze barrière tussen 'Plannen' en 'Doen' de bepalende grens voor wel of niet overgaan tot actie. Wie deze grens overschrijdt, gaat een verplichting aan en neemt verantwoordelijkheid voor de actie. Keuzemogelijkheden:

- de verplichting aangaan, verantwoordelijkheid nemen voor uitvoering ('De kogel is door de kerk');
- de ervaring van een barrière overslaan en de verantwoordelijkheid aan anderen overlaten;
- het huiswerk overdoen, nog breder en dieper overleg voeren, doel en middelen herzien;
- vluchten, de actie uitstellen, het hele idee laten varen.

Figuur 2 *Het leermodel van Juch met zijn barrières*